

Analýza postavenia podnikateľských subjektov vo vodárenskom sektore

1. Úvod

Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 81/2008 k materiálu Správa o rizikách a navrhovaných opatreniach v rámci implementácie projektov Kohézneho fondu v bode B.4 uložila predsedníčke Protimonopolného úradu SR v spolupráci s ministrom životného prostredia v termíne do 30. júna 2008 zabezpečiť vypracovanie analýzy postavenia podnikateľských subjektov vo vodárenskom sektore.

Na základe uloženej úlohy Protimonopolný úrad SR (ďalej len „úrad“) predkladá túto analýzu, kde hodnotí postavenie rozhodujúcich podnikateľských subjektov vo vodárenskom sektore z pohľadu hospodárskej súťaže, teda či majú alebo nemajú dominantné postavenie na trhoch, kde pôsobia.

Pri vypracovaní analýzy boli použité podklady a informácie, ktoré si úrad vyžiadal od 19 najväčších vodárenských spoločností v SR, ako aj verejne dostupné údaje a informácie.

2. Vodárenský sektor – vývoj a základný právny rámec

Cieľom materiálu je analýza postavenia podnikateľských subjektov vo vodárenskom sektore. Vo vodárenskom sektore pôsobia desiatky podnikateľských subjektov, avšak vzhľadom na charakter a obsah materiálu, ktorým bola úloha úradu uložená, úrad sa zameril na hodnotenie postavenia najväčších vodárenských spoločností.

Vodárenský sektor za minulé desaťročie prešiel výraznými zmenami. V minulosti vo vodárenskom sektore pôsobilo 5 štátnych podnikov vodární a kanalizácií,

- Vodárne a kanalizácie, š.p., Bratislava,
- Západoslovenské vodárne a kanalizácie, š.p., Bratislava,
- Stredoslovenské vodárne a kanalizácie, š.p., Banská Bystrica,
- Severoslovenské vodárne a kanalizácie, š.p., Žilina,
- Východoslovenské vodárne a kanalizácie, š.p. Košice,

ktoré zabezpečovali zásobovanie pitnou vodou, odvádzanie odpadových vôd a čistenie odpadových vôd na celom území Slovenska.

V roku 1994 bol vypracovaný prvý model transformácie štátnych podnikov vodární a kanalizácií, ktorý však bol zrušený. Druhý model transformácie bol schválený v roku 1995 a podľa tohto modelu boli zrealizované tri pilotné projekty. V okrese Trenčín a Nové Mesto nad Váhom prešla v roku 1997 a 1998 vodárenská a kanalizačná infraštruktúra Západoslovenských vodární a kanalizácií, š.p., Bratislava, odštepny závod Trenčín bezodplatne do majetku 48 obcí. Následne obce vložili svoju vodárenskú a kanalizačnú infraštruktúru ako nepeňažný vklad do novovzniknutej spoločnosti Trenčianske vodárne a kanalizácie, a.s., Trenčín. Prevádzkový majetok odštepneho závodu Trenčín bol predaný súkromnej spoločnosti Trenčianska vodohospodárska spoločnosť, a.s., Trenčín, ktorá od konca

roka 1999 prevádzkuje aj infraštruktúru Trenčianskych vodární a kanalizácií, a.s., Trenčín.

V okrese Komárno bol v rovnakom čase realizovaný bezodplatný prevod infraštruktúry Západoslovenských vodární a kanalizácií, š.p., Bratislava, odštepny závod Komárno na 35 obcí. Mesto Komárno od roku 1999 poverilo prevádzkou svojej infraštruktúry vlastnú spoločnosť CIVITAS. Na rozdiel od transformácie, ktorá prebehla v Trenčíne, prevádzkový majetok Západoslovenských vodární a kanalizácií ostal odštepnému závodu Komárno. Podobne ako v Komárne, prebehla transformácia aj v Hlohovci.

Nakoľko ani tento model transformácie sa neukázal ako vhodný, bol vypracovaný nový koncept transformácie vodárenského sektora. Uvedený koncept spočíval v založení akciových spoločností Fondom národného majetku SR, na ktoré bol prevedený majetok bývalých štátnych podnikov vodární a kanalizácií. V prvej fáze bol stopercentným vlastníkom akcií novovzniknutých vodárenských spoločností Fond národného majetku SR, ktorý následne akcie bezodplatne previedol na mestá a obce v teritoriálnej pôsobnosti danej vodárenskej spoločnosti bez ohľadu na to, či v obci bol alebo nebol vybudovaný verejný vodovod alebo verejná kanalizácia, pričom hlavným kritériom prerozdelenia akcií bol počet obyvateľov. Na základe tohto konceptu vzniklo sedem akciových vodárenských spoločností:

- Bratislavská vodárenská spoločnosť, a.s., Bratislava,
- Trnavská vodárenská spoločnosť, a.s., Piešťany,
- Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., Nitra,
- Severoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., Žilina,
- Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., Banská Bystrica,
- Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., Košice,
- Podtatranská vodárenská spoločnosť, a.s., Poprad.

V roku 2006 sa akcionári Severoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s., Žilina dohodli na rozdelení spoločnosti, pričom vzniklo 6 nástupníckych vodárenských spoločností – považskobystrická, turčianska, ružomerská, oravská, liptovská a žilinská.

Štruktúra vlastníctva vodárenskej infraštruktúry je rozmanitá. V rámci transformácie bol majetok bývalých štátnych podnikov prevedený na nové vodárenské spoločnosti. Časť vodárenskej infraštruktúry bola tiež prevedená bezodplatne na mestá a obce, ktoré mali aj vlastný vodárenský majetok, takže vo viacerých prípadoch ako vlastníci vodárenskej infraštruktúry figurujú aj mestá a obce. Vodárenskú infraštruktúru vlastní aj iné subjekty – rôzne právnické alebo fyzické osoby, ktoré ju vybudovali v rámci svojich vlastných investičných aktivít (napr. investície do lokalít na bývanie, príprava stavebných pozemkov s inžinierskymi sieťami).

Prevádzkovaním vodárenskej infraštruktúry sa zaoberajú najmä vodárenské spoločnosti. Ak je infraštruktúrny majetok vo vlastníctve miest a obcí, alebo iných právnických alebo fyzických osôb, tieto môžu poveriť prevádzkovaním majetku vodárenskú spoločnosť na základe zmluvy (existuje viacero typov), alebo si môžu infraštruktúrny majetok prevádzkovať sami – prostredníctvom fyzickej alebo právnickej osoby, ktorej bolo v zmysle § 5 zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001

Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach (ďalej len „zákon č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách) udelené živnostenské oprávnenie na prevádzkovanie verejných vodovodov alebo verejných kanalizácií pri splnení požiadaviek na odbornú spôsobilosť.

Súčasťou transformácie bolo aj zavedenie nezávislej regulácie cien, preto od roku 2003 prešla cenová regulácia z Ministerstva financií SR na Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej len „ÚRSO“). Podľa § 12 ods. 1 písm. l) a m) zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov cenovej regulácii podlieha výroba, distribúcia a dodávka pitnej vody verejným vodovodom a odvedenie a čistenie odpadovej vody verejnou kanalizáciou. Podľa § 5 ods. 1 písm. d) bod 5 tohto zákona ÚRSO určuje alebo schvaľuje spôsob, postupy a podmienky na tvorbu cien za výrobu, distribúciu a dodávku pitnej vody verejným vodovodom, odvedenie a čistenie odpadovej vody verejnou kanalizáciou.

Cenovej regulácii teda podliehajú všetci prevádzkovatelia verejných vodovodov a verejných kanalizácií. Sem patria nielen veľké vodárenské spoločnosti, ale aj obce a spoločnosti prevádzkujúce malé vodárenské systémy lokálneho významu. Cenová regulácia má formu určenia maximálnej ceny. Výnos ÚRSO zároveň stanovuje rozsah a štruktúru oprávnených nákladov, spôsob určenia výšky primeraného zisku a podklady na návrh ceny za výrobu, distribúciu a dodávku pitnej vody verejným vodovodom a za odvedenie a čistenie odpadovej vody verejnou kanalizáciou.

Oblasť vodárenstva je upravená veľkým množstvom právnych predpisov, ale základné právne normy v sektore vodárenstva, ktoré do veľkej miery ovplyvňujú činnosť vodárenských spoločností sú

- zákon č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách, ktorý okrem iného upravuje zriaďovanie, rozvoj a prevádzkovanie verejných vodovodov a verejných kanalizácií, práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb pri zriaďovaní a prevádzkovaní verejných vodovodov a verejných kanalizácií vrátane ich prípojok a
- zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon); tento zákon upravuje okrem iného práva a povinnosti fyzických a právnických osôb k vodám a nehnuteľnostiam, ktoré s nimi súvisia pri ich ochrane, účelnom a hospodárnom využívaní.

3. Charakteristika vodárenských spoločností

Ako už bolo uvedené, cenovej regulácii podliehajú všetci prevádzkovatelia verejných vodovodov a verejných kanalizácií. Na rok 2008 ÚRSO vydal 212 cenových rozhodnutí, v ktorých stanovil maximálne ceny za výrobu a dodávku pitnej vody verejným vodovodom a/alebo odvedenie a čistenie odpadovej vody verejnou kanalizáciou. V odvetví vodárenstva teda pôsobí 212 subjektov zaoberajúcich sa výrobou pitnej vody, distribúciou a dodávkou pitnej vody, odvádzaním odpadových vôd a/alebo čistením odpadových vôd.

Medzi najväčšie spoločnosti zaoberajúce sa výrobou, distribúciou a dodávkou pitnej vody a odvádzaním a čistením odpadových vôd patria:

1. Bratislavská vodárenská spoločnosť, a.s., Bratislava (ďalej len „Bratislavská VS, a.s., Bratislava“)
2. Trnavská vodárenská spoločnosť, a.s., Piešťany (ďalej len „Trnavská VS, a.s., Piešťany“)
3. Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., Nitra (ďalej len „Západoslovenská VS, a.s., Nitra“)
4. Trenčianska vodohospodárska spoločnosť, a.s., Trenčín (ďalej len „Trenčianska VHS, a.s., Trenčín“), pričom vlastníkom vodárenskej infraštruktúry, ktorú prevádzkuje Trenčianska VHS, a.s., Trenčín sú Trenčianske vodárne a kanalizácie, a.s., Trenčín (ďalej len „Trenčianske VaK, a.s., Trenčín“)
5. Severoslovenské vodárne a kanalizácie, a.s., Žilina (ďalej len „Severoslovenské VaK, a.s., Žilina“)
6. Oravská vodárenská spoločnosť, a.s., Dolný Kubín (ďalej len „Oravská VS, a.s., Dolný Kubín“)
7. Liptovská vodárenská spoločnosť, a.s., Liptovský Mikuláš (ďalej len „Liptovská VS, a.s., Liptovský Mikuláš“)
8. Turčianska vodárenská spoločnosť, a.s., Martin (ďalej len „Turčianska VS, a.s., Martin“)
9. Považská vodárenská spoločnosť, a.s., Považská Bystrica (ďalej len „Považská VS, a.s., Považská Bystrica“)
10. Vodárenská spoločnosť Ružomberok, a.s., Ružomberok (ďalej len „VS Ružomberok, a.s., Ružomberok“)
11. Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s., Banská Bystrica (ďalej len „Stredoslovenská VPS, a.s., Banská Bystrica“), pričom vlastníkom vodárenskej infraštruktúry, ktorú prevádzkuje Stredoslovenská VPS, a.s., Banská Bystrica je Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., Banská Bystrica (ďalej len „Stredoslovenská VS, a.s., Banská Bystrica“)
12. Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., Košice (ďalej len „Východoslovenská VS, a.s., Košice“)
13. Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s., Poprad (ďalej len „Podtatranská VPS, a.s., Poprad“), pričom vlastníkom vodárenskej infraštruktúry, ktorú prevádzkuje Podtatranská VPS, a.s., Poprad je Podtatranská vodárenská spoločnosť, a.s., Poprad (ďalej len „Podtatranská VS, a.s., Poprad“)
14. KOMVaK - Vodárne a kanalizácie mesta Komárna, a.s., Komárno (ďalej len „KOMVaK, a.s., Komárno“)
15. Vodárenské a technické služby, s.r.o., Hlohovec (ďalej len „VTS, s.r.o., Hlohovec“)
16. MONDI SCP, a.s., Ružomberok (ďalej len „MONDI, a.s., Ružomberok“). Spoločnosť MONDI nie je klasickou vodárenskou spoločnosťou ako zvyšné, vyššie vymenované spoločnosti, jej hlavným predmetom činnosti je výroba celulózy, papiera a papierenských výrobkov. Avšak vzhľadom na to, že vlastní a prevádzkuje veľkú čistiareň odpadových vôd, a to nielen pre svoje vlastné potreby, ale aj pre mesto Ružomberok a 5 okolitých obcí, úrad túto spoločnosť zahrnul do analýzy podnikateľských subjektov vo vodárenskom sektore. Na účely tohto materiálu sa preto pod označením vodárenská spoločnosť rozumie aj spoločnosť MONDI.

Aj keď v sektore vodárenstva pôsobí viac ako 200 subjektov, rozhodujúcich je 16 vyššie uvedených vodárenských spoločností. Spoločný podiel týchto vodárenských spoločností v oblasti výroby vody na celkovej výrobe vody v SR je približne 96 %, rovnaký podiel dosahujú aj v oblasti dodávok pitnej vody na celkových dodávkach pitnej vody v SR. Pri odvedenej odpadovej vode nie sú dostupné údaje o celkovom množstve odvedených odpadových vôd v SR, avšak podľa iných štatistík uvedené vodárenské spoločnosti zabezpečujú odvádzanie odpadových vôd od približne 95 % všetkých obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu, teda situácia v tejto oblasti je obdobná ako pri výrobe a dodávkach pitnej vody. V oblasti čistenia odpadových vôd je spoločný podiel 16 uvedených vodárenských spoločností na celkovom množstve čistených vôd v SR približne 80 %. Tento podiel je v porovnaní s podielom v oblasti dodávok pitnej vody alebo odvádzania odpadových vôd nižší z toho dôvodu, že čistiarne odpadových vôd prevádzkujú aj väčšie priemyselné podniky. Tieto čistiarne, s výnimkou čistiarne spoločnosti MONDI, a.s., Ružomberok, však slúžia len pre vlastné potreby podniku - čistia odpadové vody z areálu podniku a z jeho výroby.

Vzhľadom na to, že 16 uvedených vodárenských spoločností má rozhodujúci podiel vo výrobe vody, dodávkach vody, odvádzaní odpadových vôd, ako aj ich čistení, úrad sa zamerlal na hodnotenie postavenia na trhu len týchto 16 spoločností.

Bratislavská vodárenská spoločnosť, a.s., Bratislava

Bratislavská VS, a.s., Bratislava vznikla v roku 2003 v súlade s rozhodnutím o privatizácii Ministerstva pre správu a privatizáciu národného majetku SR z bývalého štátneho podniku Vodárne a kanalizácie, š.p. Bratislava a z časti bývalého štátneho podniku Západoslovenské vodárne a kanalizácie, š.p. Bratislava. Zo štátneho podniku Západoslovenské vodárne a kanalizácie, š.p. Bratislava vznikli aj ďalšie vodárenské akciové spoločnosti – Trnavská VS, a.s., Piešťany a Západoslovenská VS, a.s., Nitra.

Bratislavská VS, a.s., Bratislava vykonáva svoju činnosť na území Bratislavy a okresov Malacky, Pezinok, Senec, Senica, Skalica a Myjava, jej akcionármi sú mestá a obce z týchto okresov.

Vlastníkom vodárenskej infraštruktúry na území pôsobnosti Bratislavskej VS, a.s., Bratislava sú mestá a obce, samotná vodárenská spoločnosť, ako aj iné subjekty (developeri, združenia vlastníkov bytov a pod.). Bratislavská VS, a.s., Bratislava zabezpečuje prevádzkovanie vodárenskej infraštruktúry, ktorú vlastní, a ak nie je vlastníkom vodárenskej infraštruktúry, v prípade záujmu jej vlastníkov zabezpečuje prevádzku aj tejto infraštruktúry na svojom území pôsobnosti na zmluvnom základe.

Trnavská vodárenská spoločnosť, a.s., Piešťany

Trnavská VS, a.s., Piešťany vznikla v roku 2003 v súlade s rozhodnutím o privatizácii Ministerstva pre správu a privatizáciu národného majetku SR z bývalého štátneho podniku Západoslovenské vodárne a kanalizácie, š.p. Bratislava.

Trnavská VS, a.s., Piešťany vykonáva svoju činnosť na území okresov Trnava, Piešťany a Hlohovec (okrem samotného mesta Hlohovec), jej akcionármi sú mestá a obce z týchto okresov.

Vlastníkom vodárenskej infraštruktúry na území pôsobnosti Trnavskej VS, a.s., Piešťany sú mestá a obce, samotná vodárenská spoločnosť, ako aj iné subjekty. Trnavská VS, a.s., Piešťany zabezpečuje prevádzkovanie vodárenskej infraštruktúry, ktorú vlastní, a ak nie je vlastníkom vodárenskej infraštruktúry, v prípade záujmu jej vlastníkov zabezpečuje prevádzku aj tejto infraštruktúry na svojom území pôsobnosti na zmluvnom základe.

Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., Nitra

Západoslovenská VS, a.s., Nitra vznikla v roku 2003 v súlade s rozhodnutím o privatizácii Ministerstva pre správu a privatizáciu národného majetku SR z bývalého štátneho podniku Západoslovenské vodárne a kanalizácie, š.p. Bratislava.

Západoslovenská VS, a.s., Nitra vykonáva svoju činnosť na území okresov Dunajská Streda, Galanta, Šaľa, Levice, Nové Zámky, Nitra, Zlaté Moravce, Topoľčany, Bánovce nad Bebravou a časť územia okresu Komárno, jej akcionármi sú mestá a obce z týchto okresov.

Vlastníkom vodárenskej infraštruktúry na území pôsobnosti Západoslovenskej VS, a.s., Nitra sú mestá a obce, samotná vodárenská spoločnosť, ako aj iné subjekty. Západoslovenská VS, a.s., Nitra zabezpečuje prevádzkovanie vodárenskej infraštruktúry, ktorú vlastní, a ak nie je vlastníkom vodárenskej infraštruktúry, v prípade záujmu jej vlastníkov zabezpečuje prevádzku aj tejto infraštruktúry na svojom území pôsobnosti na zmluvnom základe.

Trenčianske vodárne a kanalizácie, a.s., Trenčín Trenčianska vodohospodárska spoločnosť, a.s., Trenčín

V okresoch Trenčín a Nové Mesto nad Váhom prešla v roku 1997 a 1998 vodárenská a kanalizačná infraštruktúra zo štátneho podniku Západoslovenské vodárne a kanalizácie, š.p., Bratislava odštepny závod Trenčín, bezodplatne do majetku 48 obcí. Následne obce vložili svoju vodárenskú a kanalizačnú infraštruktúru ako nepeňažný vklad do novovzniknutej spoločnosti Trenčianske VaK, a.s., Trenčín. Zakladateľmi Trenčianskych VaK, a.s., Trenčín bolo teda 48 obcí, ale v priebehu ďalších rokov sa počet akcionárov zvýšil na 56 – jedná sa o mestá a obce okresov Trenčín, Nové Mesto nad Váhom a dve obce z okresu Myjava.

Prevádzkový majetok odštepneho závodu Trenčín bol predaný súkromnej spoločnosti Trenčianska VHS, a.s., Trenčín. V roku 1999 uzatvorili Trenčianske VaK, a.s., Trenčín zmluvu o nájme a prevádzke vodárenskej a kanalizačnej infraštruktúry s Trenčianskou VHS, a.s., Trenčín, teda Trenčianske VaK, a.s., Trenčín vystupujú len ako vlastníci infraštruktúry, pričom prevádzkovateľom tejto infraštruktúry je iná spoločnosť – Trenčianska VHS, a.s., Trenčín. Trenčianska VHS, a.s., Trenčín tiež na

zmluvnom základe prevádzkuje vodárenskú infraštruktúru obcí, ktoré sú akcionármi Trenčianskych VaK, a.s., Trenčín v okresoch Trenčín a Nové Mesto nad Váhom.

Majoritným akcionárom Trenčianskej VHS, a.s., Trenčín je od roku 1999 spoločnosť SUEZ ENVIRONNEMENT.

Severoslovenské vodárne a kanalizácie, a.s., Žilina

V roku 2003 v súlade s rozhodnutím o privatizácii Ministerstva pre správu a privatizáciu národného majetku SR vznikla Severoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., Žilina z bývalého štátneho podniku Severoslovenské vodárne a kanalizácie, š.p. Žilina. V roku 2006 sa Severoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., Žilina rozdelila na šesť samostatných nástupníckych spoločností, jednou z nich boli aj Severoslovenské VaK, a.s., Žilina.

Severoslovenské VaK, a.s., Žilina pôsobia v okresoch Žilina, Bytča, Čadca, Kysucké Nové Mesto, jej akcionármi sú mestá a obce z týchto okresov.

Vlastníkom vodárenskej infraštruktúry na území pôsobnosti Severoslovenských VaK, a.s., Žilina sú mestá a obce, samotné vodárne a kanalizácie a niektoré podnikateľské subjekty. Severoslovenské VaK, a.s., Žilina zabezpečujú prevádzkovanie vodárenskej infraštruktúry, ktorú vlastní, a ak nie sú vlastníkom vodárenskej infraštruktúry, v prípade záujmu jej vlastníkov zabezpečujú prevádzku aj tejto infraštruktúry na svojom území pôsobnosti na zmluvnom základe.

Oravská vodárenská spoločnosť, a.s., Dolný Kubín

Oravská VS, a.s., Dolný Kubín vznikla v roku 2006 ako jedna zo šiestich samostatných nástupníckych spoločností po rozdelení Severoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s., Žilina. Pôsobí v okresoch Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín, jej akcionármi sú mestá a obce z týchto okresov.

Vlastníkom vodárenskej infraštruktúry na území pôsobnosti Oravskej VS, a.s., Dolný Kubín sú mestá a obce a samotná vodárenská spoločnosť. Oravská VS, a.s., Dolný Kubín zabezpečuje prevádzkovanie vodárenskej infraštruktúry, ktorú vlastní, a ak nie je vlastníkom vodárenskej infraštruktúry, v prípade záujmu jej vlastníkov zabezpečuje prevádzku aj tejto infraštruktúry na svojom území pôsobnosti na zmluvnom základe.

Liptovská vodárenská spoločnosť, a.s., Liptovský Mikuláš

Liptovská VS, a.s., Liptovský Mikuláš vznikla v roku 2006 ako jedna zo šiestich samostatných nástupníckych spoločností po rozdelení Severoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s., Žilina. Pôsobí v okresoch Liptovský Mikuláš, Považská Bystrica, a čiastočne Dolný Kubín, jej akcionármi sú mestá a obce z týchto okresov.

Vlastníkom vodárenskej infraštruktúry na území pôsobnosti Liptovskej VS, a.s., Liptovský Mikuláš sú mestá a obce a samotná vodárenská spoločnosť. Liptovská VS,

a.s., Liptovský Mikuláš zabezpečuje prevádzkovanie vodárenskej infraštruktúry, ktorú vlastní, a ak nie je vlastníkom vodárenskej infraštruktúry, v prípade záujmu jej vlastníkov zabezpečuje prevádzku aj tejto infraštruktúry na svojom území pôsobnosti na zmluvnom základe.

Turčianska vodárenská spoločnosť, a.s., Martin

Turčianska VS, a.s., Martin vznikla v roku 2006 ako jedna zo šiestich samostatných nástupníckych spoločností po rozdelení Severoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s., Žilina. Pôsobí v okresoch Martin a Turčianske Teplice, jej akcionármi sú mestá a obce z týchto okresov.

Vlastníkom vodárenskej infraštruktúry na území pôsobnosti Turčianskej VS, a.s., Martin sú mestá a obce a samotná vodárenská spoločnosť. Turčianska VS, a.s., Martin zabezpečuje prevádzkovanie vodárenskej infraštruktúry, ktorú vlastní, a ak nie je vlastníkom vodárenskej infraštruktúry, v prípade záujmu jej vlastníkov zabezpečuje prevádzku aj tejto infraštruktúry na svojom území pôsobnosti na zmluvnom základe.

Považská vodárenská spoločnosť, a.s., Považská Bystrica

Považská VS, a.s., Považská Bystrica vznikla v roku 2006 ako jedna zo šiestich samostatných nástupníckych spoločností po rozdelení Severoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s., Žilina. Pôsobí v okresoch Púchov, Považská Bystrica a Ilava, jej akcionármi sú mestá a obce z týchto okresov.

Vlastníkom vodárenskej infraštruktúry na území pôsobnosti Považskej VS, a.s., Považská Bystrica sú mestá a obce a samotná vodárenská spoločnosť. Považská VS, a.s., Považská Bystrica zabezpečuje prevádzkovanie vodárenskej infraštruktúry, ktorú vlastní, a ak nie je vlastníkom vodárenskej infraštruktúry, v prípade záujmu jej vlastníkov zabezpečuje prevádzku aj tejto infraštruktúry na svojom území pôsobnosti na zmluvnom základe.

Vodárenská spoločnosť Ružomberok, a.s., Ružomberok

VS Ružomberok, a.s., Ružomberok vznikla v roku 2006 ako jedna zo šiestich samostatných nástupníckych spoločností po rozdelení Severoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s., Žilina. Pôsobí v okrese Ružomberok a jej akcionárom je mesto Ružomberok a obce z tohto okresu.

Vlastníkom vodárenskej infraštruktúry na území pôsobnosti VS Ružomberok, a.s., Ružomberok sú obce a samotná vodárenská spoločnosť. VS Ružomberok, a.s., Ružomberok zabezpečuje prevádzkovanie vodárenskej infraštruktúry, ktorú vlastní, a ak nie je vlastníkom vodárenskej infraštruktúry, v prípade záujmu jej vlastníkov zabezpečuje prevádzku aj tejto infraštruktúry na svojom území pôsobnosti na zmluvnom základe.

Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., Banská Bystrica
Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s., Banská Bystrica

Stredoslovenská VS, a.s., Banská Bystrica vznikla v roku 2002 v súlade s rozhodnutím o privatizácii Ministerstva pre správu a privatizáciu národného majetku SR z bývalého štátneho podniku Stredoslovenské vodárne a kanalizácie, š.p., Banská Bystrica.

Stredoslovenská VS, a.s., Banská Bystrica pôsobí v okresoch Banská Bystrica, Turčianske Teplice, Brezno, Lučenec, Poltár, Prievidza, Rimavská Sobota, Revúca, Veľký Krtíš, Detva, Krupina, Zvolen, Žiar nad Hronom, Banská Štiavnica, Žarnovica, Zlaté Moravce. Jej akcionármi sú mestá a obce z týchto okresov.

Vlastníkom vodárenskej infraštruktúry na území pôsobnosti Stredoslovenskej VS, a.s., Banská Bystrica sú mestá a obce, samotná vodárenská spoločnosť, ako aj iné subjekty – právnické a fyzické osoby.

V roku 2005 Stredoslovenská VS, a.s., Banská Bystrica založila dcérsku prevádzkovú spoločnosť – Stredoslovenská VPS, a.s., Banská Bystrica, ktorej bol daný do nájmu všetok majetok Stredoslovenskej VS, a.s., Banská Bystrica. Následne v januári 2006 bola medzi Stredoslovenskou VS, a.s., Banská Bystrica a Stredoslovenskou VPS, a.s., Banská Bystrica uzatvorená zmluva o nájme vodárenskej a kanalizačnej infraštruktúry a o prevádzkovaní a poskytovaní služieb súvisiacich s nájmom a prevádzkou vodárenskej a kanalizačnej infraštruktúry.

V máji 2006 všetky akcie Stredoslovenskej VPS, a.s., Banská Bystrica získala spoločnosť VEOLIA VODA, ktorá tiež kontroluje Podtatranskú PVS, a.s., Poprad. Teda Stredoslovenská VS, a.s., Banská Bystrica vystupuje len ako vlastník infraštruktúry, pričom prevádzkovateľom tejto infraštruktúry je iná spoločnosť – Stredoslovenská VPS, a.s., Banská Bystrica.

Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., Košice

Východoslovenská VS, a.s., Košice vznikla v roku 2003 v súlade s rozhodnutím o privatizácii Ministerstva pre správu a privatizáciu národného majetku SR z bývalého štátneho podniku Východoslovenské vodárne a kanalizácie, š.p. Košice. Z tohto štátneho podniku vznikla ešte aj Podtatranská VS, a.s., Poprad.

Východoslovenská VS, a.s., Košice pôsobí na území Košického a Prešovského kraja, konkrétne v okresoch Košice, Michalovce, Rožňava, Sobrance, Trebišov, Bardejov, Humenné, Levoča, Medzilaborce, Prešov, Sabinov, Snina, Stropkov, Svidník, Vranov nad Topľou a v okrese Revúca z Banskobystrického kraja. Jej akcionármi sú mestá a obce z týchto okresov.

Vlastníkom vodárenskej infraštruktúry na území pôsobnosti Východoslovenskej VS, a.s., Košice sú mestá a obce, samotná vodárenská spoločnosť, ako aj iné subjekty – fyzické a právnické osoby. Východoslovenská VS, a.s., Košice zabezpečuje prevádzkovanie vodárenskej infraštruktúry, ktorú vlastní, a ak nie je vlastníkom

vodárenskej infraštruktúry, v prípade záujmu jej vlastníkov zabezpečuje prevádzku aj tejto infraštruktúry na svojom území pôsobnosti na zmluvnom základe.

Podtatranská vodárenská spoločnosť, a.s., Poprad
Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s., Poprad

Podtatranská VS, a.s., Poprad vznikla v roku 2003 v súlade s rozhodnutím o privatizácii Ministerstva pre správu a privatizáciu národného majetku SR z bývalého štátneho podniku Východoslovenské vodárne a kanalizácie, š.p., Košice.

Podtatranská VS, a.s., Poprad pôsobí na území okresov Poprad, Spišská Nová Ves, Kežmarok, Levoča, Stará Ľubovňa a Gelnica, jej akcionármi sú mestá a obce z týchto okresov.

Vlastníkom vodárenskej infraštruktúry na území pôsobnosti Podtatranskej VS, a.s., Poprad sú mestá a obce, samotná vodárenská spoločnosť, ako aj iné subjekty – právnické a fyzické osoby.

V roku 2005 Podtatranská VS, a.s., Poprad založila dcérsku prevádzkovú spoločnosť – Podtatranská VPS, a.s., Poprad. Následne bola medzi Podtatranskou VS, a.s., Poprad a Podtatranskou VPS, a.s., Poprad uzatvorená zmluva o nájme a prevádzkovaní vodovodov a kanalizácií. V roku 2006 všetky akcie Podtatranskej VPS, a.s., Poprad získala spoločnosť VEOLIA VODA, ktorá tiež kontroluje Stredoslovenskú VPS, a.s., Banská Bystrica.

Teda Podtatranská VS, a.s., Poprad vystupuje len ako vlastník infraštruktúry, pričom prevádzkovateľom tejto infraštruktúry je iná spoločnosť – Podtatranská VPS, a.s., Poprad.

KOMVaK - Vodárne a kanalizácie mesta Komárno, a.s., Komárno

V roku 1999 v rámci pilotného projektu transformácie mesto Komárno prevzalo od štátneho podniku Západoslovenské vodárne a kanalizácie, š.p., Bratislava odštepny závod Komárno infraštruktúrny majetok a poverilo prevádzkovaním vodovodnej a kanalizačnej siete a čistiarne odpadových vôd Mestský podnik správy majetku CIVITAS. V roku 2000 na základe uznesenia mestského zastupiteľstva sa organizačná zložka tohto podniku, zaoberajúca sa prevádzkovaním vodovodnej a kanalizačnej siete, pretransformovala na akciovú spoločnosť KOMVaK – Vodárne a kanalizácie mesta Komárno, a.s., Komárno.

Vlastníkom vodárenskej infraštruktúry je mesto Komárno. KOMVaK, a.s., Komárno túto infraštruktúru prevádzkujú na základe nájomných zmlúv, rovnako ako aj infraštruktúru ďalších 13 obcí z okresu Komárno. Časť vodárenského majetku (prevádzkový majetok), ktorý nebol odovzdaný v rámci transformácie do majetku mesta, prevádzkuje Západoslovenská VS, a.s., Nitra a KOMVaK, a.s., Komárno jej za to odvádzajú nájomné.

Vodárne a technické služby Hlohovec, s.r.o.

V roku 1998 odčlenením mestského majetku vodovodu a kanalizácie od štátneho podniku Západoslovenských vodární a kanalizácií, Trnava prešla zodpovednosť za dodávku pitnej vody a odvádzanie odpadových vôd na mesto Hlohovec. Prevádzkovaním vodovodu a kanalizácie mesto poverilo Vodárenskú a kanalizačnú spoločnosť Dubovany. Táto spoločnosť prevádzkovala verejné vodovody a verejné kanalizácie do roku 2003, kedy vznikla Mestská vodárenská a kanalizačná spoločnosť Hlohovec so 100% - nou účasťou mesta Hlohovec. V roku 2004 bola spojená s Technickými službami a vznikla nástupnícka spoločnosť Vodárenské a technické služby, s.r.o., Hlohovec.

Vlastníkom infraštruktúry je mesto a VTS, s.r.o., Hlohovec zabezpečujú prevádzku tejto infraštruktúry. Vodné zdroje, nachádzajúce sa na území mesta Hlohovec ako aj vodojem, prevádzkuje Trnavská VS, a.s., Piešťany ktorá zároveň dodáva pitnú vodu spoločnosti VTS, s.r.o., Hlohovec, pretože tvoria jeden vodárenský systém. VTS, s.r.o., Hlohovec potom následne zabezpečuje len distribúciu a dodávku pitnej vody odberateľom.

MONDI SCP, a.s. Ružomberok

Spoločnosť MONDI, a.s., Ružomberok pôsobí v oblasti výroby celulózy, papiera a papierových výrobkov. Koncom 70 – tých rokov minulého storočia právny predchodca MONDI, a.s., Ružomberok združil finančné prostriedky na výstavbu Spoločnej čistiarne odpadových vôd (ďalej len „SČOV“) v Ružomberku, nakoľko je dominantným producentom odpadových vôd v regióne. Do roku 1999 SČOV prevádzkoval štátny podnik Severoslovenské vodárne a kanalizácie, š.p., Žilina, potom si SČOV prenajala spoločnosť MONDI, a.s., Ružomberok. Od roku 2002 je spoločnosť MONDI nielen prevádzkovateľom, ale aj vlastníkom tejto SČOV.

Odpadová voda a vody z povrchového odtoku produkované MONDI, a.s., Ružomberok a spoločnosťami, ktoré majú prevádzku v areáli MONDI, a.s., Ružomberok sú mechanicky predčistené v čistiarňach odpadových vôd a následne odvedené do SČOV, kde sú dočistené a vypustené do Váhu. Cez verejnú kanalizáciu, ktorú prevádzkuje VS Ružomberok, a.s., Ružomberok, sú do SČOV odvádzané aj odpadové vody z mesta Ružomberok a 5 okolitých obcí.

4. Trhy, na ktorých vodárenské spoločnosti pôsobia

Keďže cieľom tohto materiálu je analýza postavenia podnikateľských subjektov vo vodárenskom sektore, úrad najskôr pristúpil k určeniu trhov, na ktorých vodárenské spoločnosti pôsobia, a to jednak z hľadiska tovarového, ako aj z hľadiska priestorového.

Vzhľadom na všeobecný charakter tohto materiálu nebolo potrebné sa zaoberať úplne presným vymedzením relevantného trhu tak, ako by to bolo v rámci správneho konania, kde by úrad pri definovaní relevantných trhov zohľadňoval aj kontext súťažného prípadu.

4.1 Tovarové trhy

Pri definovaní trhov z hľadiska tovarového úrad vychádzal z hlavných činností vykonávaných vodárenskými spoločnosťami, ktorými sú:

- výroba pitnej vody
- distribúcia a dodávka pitnej vody verejnými vodovodmi
- odvádzanie odpadových vôd verejnou kanalizáciou
- čistenie odpadových vôd.

Tieto činnosti vo vodárenskom sektore na seba prirodzene vertikálne nadväzujú a vo väčšine prípadov celý reťazec zabezpečuje jedna vodárenská spoločnosť. Teoreticky je však možné, aby jednotlivé činnosti boli zabezpečované samostatne, rozdielnymi spoločnosťami, čo sa aj v niektorých prípadoch deje. Napr. VTS, s.r.o., Hlohovec nezabezpečuje výrobu pitnej vody, vyrobenú pitnú vodu tejto spoločnosti dodáva Trnavská VS, a.s., Piešťany a VTS, s.r.o., Hlohovec ju len následne distribuuje a dodáva odberateľom. Takisto činnosti odvádzania odpadových vôd a čistenia odpadových vôd je možné zabezpečovať oddelene, napr. v Ružomberku odvádzanie odpadových vôd zabezpečuje VS Ružomberok, a.s., Ružomberok, ale čistenie týchto odpadových vôd sa realizuje v čistiarni, ktorú vlastní a prevádzkuje spoločnosť MONDI, a.s., Ružomberok. Z týchto dôvodov úrad jednotlivé činnosti, vykonávané vodárenskými spoločnosťami, hodnotil individuálne ako samostatné trhy.

Pri ďalšom hodnotení trhov, ako aj postavenia vodárenských spoločností na trhoch, kde pôsobia, sa úrad bude zaoberať len tými vodárenskými spoločnosťami, ktoré vykonávajú prevádzku vodárenskej infraštruktúry, a teda vykonávajú činnosti výroby pitnej vody, distribúcie a dodávky pitnej vody, resp. odvádzania a čistenia odpadových vôd. Z tohto dôvodu sa úrad ďalej nebude zaoberať spoločnosťami Trenčianske VaK, a.s., Trenčín, Stredoslovenská VS, a.s., Banská Bystrica a Podtatranská VS, a.s., Poprad, ktoré vystupujú len ako vlastníci infraštruktúry, ale bude hodnotiť aktivity ich prevádzkových spoločností – Trenčianskej VHS, a.s., Trenčín, Stredoslovenskej VPS, a.s., Banská Bystrica a Podtatranskej VPS, a.s., Poprad.

Výroba pitnej vody

Výroba pitnej vody je získavanie vody, teda odber vody zo zdroja a jej následná úprava. Vodárenské spoločnosti vodu odoberajú z povrchových zdrojov (vodárenská nádrž, potok, rieka) alebo z podzemných zdrojov. Odobratá voda je dopravovaná prírodným potrubím, ktoré môže byť gravitačné, výtlačné (s použitím čerpacej stanice) alebo kombinované, do akumuláčnej nádrže – vodojemu. Vodojemy slúžia na akumuláciu vody a ich hlavnou úlohou je vyrovnávať rozdiely medzi rovnomerným prítokom vody a nerovnomerným odberom vody. Vo vodojeme je voda v prípade potreby upravovaná a ošetrovaná, najčastejšie chlórovaním tak, aby spĺňala všetky kritériá zdravotnej nezávadnosti.

Každá z vodárenských spoločností, až na určité malé výnimky, spravuje vodné zdroje, ktoré sa nachádzajú na jej území pôsobnosti. Výnimkou je napr. VTS, s.r.o., Hlohovec, ktorej vodné zdroje, nachádzajúce sa na jej území pôsobnosti, spravuje Trnavská VS, a.s., Piešťany a vyrobenú vodu tejto spoločnosti dodáva.

Vyrobenú vodu vodárenské spoločnosti používajú na zásobovanie odberateľov na svojom území pôsobnosti a/alebo ju dodávajú iným vodárenským spoločnostiam, prevažne malým obecným. V minimálnej miere sa realizujú aj dodávky pitnej vody medzi veľkými vodárenskými spoločnosťami, jedná sa napr. o prípady, kedy delením vodárenských spoločností došlo k rozdeleniu napr. jedného skupinového vodovodu. V porovnaní s celkovou vyrobenou alebo fakturovanou vodou sú však celkovo dodávky medzi vodárenskými spoločnosťami úplne zanedbateľné.

Distribúcia a dodávka pitnej vody verejným vodovodom

Z vodojemov sa voda dopravuje zásobovacím potrubím do rozvodnej siete, odkiaľ sa cez hlavné potrubia a potom cez vodovodnú sieť a vodovodné prípojky dostáva až k spotrebiteľovi. Spotrebiteľom môžu byť veľkoodberatelia (priemyselné podniky, poľnohospodárske družstvá, zdravotnícke zariadenia, ostatní) a maloodberatelia (bytové družstvá a bytové domy, rodinné domy, záhrady, ostatní).

Vodárenské spoločnosti neuplatňujú k jednotlivým kategóriám odberateľov rôzny prístup, čo sa týka cenovej alebo obchodnej politiky. Cena za dodávku vody odberateľom je regulovaná a je určená jednotne pre všetky kategórie odberateľov, okrem dodávky vody pre vodárenské spoločnosti - tu regulovaná cena nezahŕňa náklady na distribúciu.

Odvádzanie odpadových vôd verejnou kanalizáciou

Odvádzanie odpadových vôd od ich producentov (domácnosti, priemysel a pod.) je zabezpečované jednotnou kanalizáciou alebo delenou kanalizáciou (t.j. zvlášť pre splaškovú vodu a zvlášť pre dažďovú vodu), ktorá môže byť gravitačná alebo tlaková. Odpadové vody sú privádzané od každého producenta kanalizačnou prípojkou do kanalizačnej siete, ktorá vyústi do veľkých zberačov a tieto privádzajú odpadové vody do čistiarne odpadových vôd.

Vodárenské spoločnosti neuplatňujú voči jednotlivým kategóriám producentov odpadových vôd rôzny prístup, čo sa týka cenovej alebo obchodnej politiky aj vzhľadom na to, že cena za odvádzanie odpadových vôd je regulovaná a určená jednotne pre všetky kategórie producentov. Jedinou rozdielnou podmienkou pre priemyselných producentov je, že pokiaľ odpadová voda z priemyselných objektov nespĺňa limitné hodnoty znečistenia stanovené vyhláškou, musí byť u producenta upravená do týchto hodnôt.

Čistenie odpadových vôd

Čistenie odpadových vôd je prevádzkované väčšinou v mechanicko – biologických čistiarnach odpadových vôd. Vyčistené odpadové vody sú odvádzané do najbližšieho recipienta – povrchového vodného toku. V oblastiach, kde nie je zriadená verejná kanalizácia a odpadové vody sú akumulované v žumpách, vodárenské spoločnosti poskytujú službu likvidácie žumpových vôd cisternovými vozidlami.

Čistiarne odpadových vôd, podobne, ako verejné vodovody a verejné kanalizácie, vlastní obce a/alebo uvedené vodárenské spoločnosti, ktoré ich aj vo veľkej miere prevádzkujú. Na rozdiel od verejných vodovodov alebo verejných kanalizácií, čistiarne odpadových vôd vlastní a prevádzkujú aj veľké priemyselné podniky. Tieto čistiarne však slúžia len pre potreby podniku - čistia odpadové vody z výroby podniku a z jeho areálu a odpadové vody sa po prečistení alebo vyčistení na predpísané hodnoty vypúšťajú spravidla do verejnej kanalizácie. Výnimkou je čistiareň odpadových vôd v Ružomberku, ktorú vlastní a prevádzkuje spoločnosť MONDI, a.s., Ružomberok, kde sa čistia nielen odpadové vody produkované MONDI, a.s., Ružomberok a firmami nachádzajúcimi sa v areáli tejto spoločnosti, ale do tejto čistiarne sú odvádzané aj odpadové vody z mesta Ružomberok a 5 obcí.

4.2 Priestorové trhy

Po vymedzení trhov z hľadiska tovarového úrad pristúpil k vymedzeniu trhov aj z hľadiska priestorového.

Trhy v oblasti vodárenstva sú z priestorového hľadiska trhy lokálne. Aktivity, ako výroba pitnej vody, distribúcia a dodávka pitnej vody, odvádzanie odpadových vôd a čistenie odpadových vôd sú striktné viazané na lokálnu infraštruktúru, bez nej nie je možné uvedené činnosti poskytovať. Konkrétne

- výroba vody je viazaná na existujúci vodný zdroj a s ním súvisiacu infraštruktúru potrebnú na výrobu vody,
- na distribúciu a dodávku vody sú potrebné vodovodné siete od zdroja vody ku konečnému odberateľovi, zásobovanie pitnou vodou sa tak vykonáva na lokálnej resp. regionálnej úrovni,
- na odvádzanie odpadových vôd sú potrebné kanalizačné siete od producenta odpadových vôd, napr. k čistiarni odpadových vôd, odvádzanie odpadových vôd sa tak vykonáva na lokálnej, resp. regionálnej úrovni,
- čistiarne odpadových vôd nadväzujú na kanalizačnú sieť, ktorá do čistiarne privádza odpadové vody, čistiarne odpadových vôd sú lokálne aktívne a čistenie sa uskutočňuje na lokálnej, resp. regionálnej úrovni.

Zároveň vodárenské spoločnosti vykonávajú svoje aktivity len v rámci určitého územia. Územie pôsobnosti bolo vodárenským spoločnostiam dané pri transformácii, a to jednak lokalizáciou infraštruktúry, ktorá bola na ne prevedená a jednak ich akcionármi – mestami a obcami, na ktoré boli akcie jednotlivých vodárenských spoločností v rámci transformácie bezodplatne prevedené. Vodárenské spoločnosti teda pôsobia len v rámci svojich území, kde vlastní infraštruktúru a v rámci územia svojich akcionárov. Územia pôsobnosti jednotlivých tu hodnotených vodárenských spoločností sa na jednotlivých tovarových trhoch neprekrývajú a ani jedna z vodárenských spoločností v rámci určitého tovarového trhu nepôsobí na území, ktoré je v pôsobnosti druhej vodárenskej spoločnosti, až na malé výnimky, ktoré vyplývajú skôr z technických dôvodov, ako z dôvodov konkurenčných. Napr. existujú obce na rozhraní území vodárenských spoločností, ktoré sú v územnej pôsobnosti jednej vodárenskej spoločnosti a využívajú služby druhej, dôvodom však nie je rozdielna cena vody, ale vyplýva to z minulosti – tieto obce zásobovala v minulosti jedna vodárenská spoločnosť, ale v rámci transformácie boli „pridelené“ inej vodárenskej spoločnosti. K zásobovaniu obcí mimo územnej pôsobnosti môže ešte

dôjsť z dôvodu územných pomerov, keď je výhodnejšie a dostupnejšie technické riešenie z vodárenskej spoločnosti, ktorá prevádzkuje vodárenskú infraštruktúru bližšie k obci.

V rámci teritoriálnej pôsobnosti jednotlivých hodnotených vodárenských spoločností môžu v minimálnej miere pôsobiť malé obecné vodárske spoločnosti, resp. obce alebo podnikatelia sami si prevádzkujúci vodné zdroje, vodovodné a kanalizačné siete a čistiarne odpadových vôd.

Z vyššie uvedených dôvodov, teda že činnosť vodárenských spoločností je viazaná na lokálne aktíva, pôsobenie vodárenských spoločností má lokálny charakter a na určitom území (v určitej obci) pôsobí len jedna vodárska spoločnosť, je spotrebiteľ pri hľadaní alternatív dodávok pitnej vody alebo odvádzania odpadových vôd odkázaný len na jednu lokálnu spoločnosť napriek tomu, že v rámci SR pôsobia desiatky hráčov.

Priestorové relevantné trhy v oblasti vodárstva sú teda lokálne, môžu byť vymedzené od územia obce, prípadne jej časti až po územie pôsobnosti vodárskej spoločnosti a každá z vodárnských spoločností pôsobí na inom priestorovom trhu. Avšak na účely tejto analýzy nie je potrebné presne vymedziť trhy z priestorového hľadiska, pretože akákoľvek definícia relevantného trhu vzhľadom na to, že činnosti vodárnských spoločností sa neprekrývajú a vždy na určitom území pôsobí len jedna z nich, nezmenia závery o postavení vodárnských spoločností na trhu zo súťažného pohľadu.

5. Zhodnotenie postavenia vodárnských spoločností na trhu

Ako už bolo uvedené v predchádzajúcej časti, vodárske spoločnosti vykonávajú svoje aktivity len v rámci svojej územnej pôsobnosti. Územie, na ktorom pôsobia, im bolo dané pri transformácii – jednak lokalizáciou infraštruktúry, ktorá bola na ne prevedená a jednak ich akcionármi – mestami a obcami, na ktoré boli akcie vodárnských spoločností v rámci transformácie bezodplatne prevedené. Územia pôsobnosti jednotlivých vodárnských spoločností sa neprekrývajú a vodárske spoločnosti si vzájomne priamo nekonkurujú. Každá z nich poskytuje služby výroby vody, distribúcie a dodávok pitnej vody a odvádzania a čistenia odpadových vôd za regulované ceny, ktoré sú pri jednotlivých vodárnských spoločnostiach rozdielne, sú určené regulátorom (ÚRSO) pre každú z nich samostatne.

Zároveň sa nedá predpokladať, že v rámci územnej pôsobnosti existujúcich vodárnských spoločností vznikne významný konkurent, ktorý bude pôsobiť v oblasti výroby pitnej vody, distribúcie a dodávky pitnej vody, odvádzania odpadových vôd a/lebo čistenia odpadových vôd. Vstup nového konkurenta sa nedá očakávať z toho dôvodu, že na zabezpečenie jednotlivých činností v sektore vodárstva je potrebná určitá infraštruktúra, ktorú buď nie je možné vybudovať, alebo nie je efektívne budovať.

K určitým aktívam, ako je napr. vodný zdroj, nie je objektívne možné vybudovať alternatívu.

Pri vodovodnej a kanalizačnej sieti nie je efektívne budovať paralelnú sieť, nakoľko najefektívnejšie sa distribúcia pitnej vody a odvádzania odpadových vôd dokáže zabezpečiť len pri existencii jednej siete. Táto skutočnosť je daná tým, že náklady na výstavbu vodovodných a kanalizačných sietí sú veľmi vysoké, majú charakter tzv. utopených nákladov¹ a tiež náklady na fyzickú prepravu vody sú veľmi vysoké, čo vytvára veľmi malý priestor na vybudovanie ďalších infraštruktúr v rámci toho istého teritória novými konkurentmi. Verejné vodovody a verejné kanalizácie teda majú charakter prirodzeného monopolu v rámci určitých regiónov.

Určité aktíva, ako napr. čistiarne odpadových vôd, je veľmi nákladné budovať, vzhľadom na vysoké investičné náklady a dlhú dobu návratnosti spojenú s investíciou. Podľa vyjadrenia vodárenských spoločností, vzhľadom na vysoké investičné náklady a vysoké prevádzkové náklady na čistiarne odpadových vôd a vzhľadom na regulovanú cenu za čistenie odpadových vôd, ktorá je nízka, sa nedá predpokladať vstup nových subjektov do odvetvia. Okrem veľkých vodárenských spoločností a obcí si čistiarne odpadových vôd budujú len veľké silné priemyselné podniky, aj to len pre svoju vlastnú potrebu.

Z uvedeného vyplýva, že celkovo je veľmi problematické, aby sa na jednotlivých trhoch vo vodárenskom sektore vo výraznejšej miere vytvorilo konkurenčné prostredie. Existujú však určité možnosti konkurencie, ktorá môže mať nasledovné formy:

- tzv. konkurencia o trh (competition for market)
- tzv. konkurencia na trhu (competition in market), ktorá môže mať nasledujúce formy
 - priame získavanie vody zo zdroja
 - možnosť odberateľa pitnej vody, resp. producenta odpadových vôd vybrať si - zmeniť dodávateľa (vodárenskú spoločnosť)
 - možnosť samostatného prevádzkovania verejného vodovodu, verejnej kanalizácie a/alebo čistiarne odpadových vôd obcou (tu možno polemizovať, či sa jedná o konkurenciu typu o trh alebo na trhu)
- súťaž o to, kto bude prevádzkovať novovybudovanú infraštruktúru, resp. možnosť vstupu novej vodárenskej spoločnosti na trh, ktorá bude prevádzkovať novovybudovanú infraštruktúru.

5.1 Konkurencia o trh (competition for market)

Ako už bolo uvedené vyššie, vodárenské spoločnosti majú charakter prirodzeného monopolu, a vtedy je veľmi ťažké na trhoch, kde pôsobia, vytvoriť konkurenčné prostredie. V takomto prípade je však možné vniesť do sektora súťaž aspoň formou súťaže o trh.

Súťaž o trh znamená, že vodárenské spoločnosti súťažia, aby získali právo poskytovať služby v určitej oblasti. Súťaž teda prebieha medzi jednotlivými hráčmi na trhu vo fáze získavania zmluvy o poskytovaní určitých vodárenských služieb a víťaz už potom dané služby na určitom území poskytuje sám. Aj takáto forma konkurencie

¹ Utopené náklady sú náklady, ktoré sa podniku po ukončení činnosti nevrátia. Sú to napr. náklady do zariadení, infraštruktúry, ktorú potom nie je možné použiť na iné účely, ďalej aj náklady na reklamu a pod.

môže pozitívne pôsobiť na ceny, podmienky prevádzkovania vodárenskej infraštruktúry a pod.

Zmluva o poskytovaní služieb môže mať rôzne formy. Podľa Štúdie o aplikácii súťažných pravidiel vo vodárenskom sektore v Európskom spoločenstve (Study on the application of the competition rules to the water sector in the European Community, december 2002) sa v sektore vodárenstva najčastejšie vyskytujú nasledovné formy zmlúv o poskytovaní služieb (prípadne rôzne modifikácie alebo kombinácie týchto foriem):

Koncesia

Vodárenská spoločnosť, ktorej vlastník vodárenskej infraštruktúry poskytne koncesiu, je zodpovedná za prevádzkovanie vodárenskej infraštruktúry, vrátane dodávok pitnej vody odberateľom a odvádzania a čistenia odpadových vôd. Za tieto služby vyberá od odberateľov pitnej vody a producentov odpadových vôd poplatky (vodné a stočné). Okrem týchto činností je koncesionár zároveň zodpovedný za výstavbu vodárenskej infraštruktúry, ktorú aj financuje. Koncesionár teda v plnej miere znáša všetko riziko vyplývajúce z podnikania vo vodárenskom sektore.

Zmluva medzi vlastníkom infraštruktúry a spoločnosťou, ktorej je poskytovaná koncesia, musí vopred špecifikovať úroveň služieb, ktorá má byť dosiahnutá a tarify, resp. poplatky za služby, ktoré vodárenská spoločnosť bude účtovať, aj keď zmluva môže obsahovať klauzuly dovoľujúce revíziu taríf, keď sa podstatne zmenia podmienky na trhu. Koncesie sa v sektore vodárenstva zvyknú udeľovať na 25 – 30 rokov.

Nájomná zmluva

Nájomná zmluva je podobná koncesii, odlišuje sa však v tom, že investície do vodárenskej infraštruktúry zabezpečuje vlastník infraštruktúry a zmluvná strana (vodárenská spoločnosť) pôsobí len ako prevádzkovateľ infraštruktúry a zabezpečuje jej údržbu. Nájomné zmluvy v sektore vodárenstva sa zvyknú uzatvárať na 8 – 15 rokov.

Manažérska zmluva

Pri manažérskej zmluve, podobne ako pri nájomnej zmluve, vlastník infraštruktúry je zodpovedný za výstavbu vodárenskej infraštruktúry, ktorú aj financuje a zmluvná strana (vodárenská spoločnosť) pôsobí len ako prevádzkovateľ infraštruktúry. Pri tomto type zmluvy, ale navyše poplatky za poskytované služby vyberá vlastník infraštruktúry a vodárenskej spoločnosti platí poplatok za poskytované služby prevádzkovania vodárenskej infraštruktúry dohodnuté v zmluve. Vodárenská spoločnosť je tak zodpovedná len za svoje výdavky, jej príjmy sú fixné. Tento typ zmluvy sa v sektore vodárenstva zvykne uzatvárať na dobu 3 – 5 rokov.

Servisná zmluva

Pri servisnej zmluve sú na zmluvnú stranu delegované len niektoré činnosti, ako napr. údržba infraštruktúry. Servisná zmluva sa v sektore vodárenstva zvykne uzatvárať na 1-2 roky.

Či forma súťaže o trh prinesie želané pozitíva, závisí najmä od toho, ako sú nastavené podmienky v zmluve o poskytovaní služieb a akým spôsobom je vyberaná zmluvná strana.

Pri nastavovaní podmienok zmluvy je okrem iného veľmi dôležitá dĺžka zmluvy. Dĺžka zmluvy musí byť primeraná, aby na jednej strane pre zmluvnú stranu (vodárenskú spoločnosť) predstavovala určitý stimul, napr. investovať v sektore, ale na druhej strane, ak sa zmluva uzatvorí na príliš dlhú dobu, vodárenská spoločnosť nie je pod konkurenčným tlakom, že po uplynutí daného obdobia nastane prehodnotenie zmluvy a nový výber vodárenskej spoločnosti. Stráca sa tak zmysel a možnosť konkurencie o trh. Príliš dlhé trvanie zmluvy je tak jedným z faktorov, prispievajúcim k vytvoreniu dominantného postavenia a vytvára obmedzenia pre alokáciu nových zmlúv.

K narušeniu konkurencie o trh môže prísť aj pri nevhodne zvolenom spôsobe výberu zmluvnej strany. Aby boli zachované prínosy konkurencie o trh, odporúča sa vyberať zmluvného partnera formou aukcie, tendra, do ktorého by sa mal možnosť zapojiť každý záujemca, pričom proces výberu musí byť transparentný a musí existovať dostatok záujemcov o uzatvorenie zmluvy.

V SR k určitej súťaži formou o trh vo väčšom rozsahu došlo v 3 prípadoch, a to

- Trenčianske VaK, a.s., Trenčín vystupujú ako vlastníci infraštruktúry, pričom jej prevádzkou sa zaoberá Trenčianska VHS, a.s., Trenčín (kontrolovaná spoločnosťou SUEZ ENVIRONNEMENT) na základe zmluvy o nájme vodárenskej a kanalizačnej infraštruktúry v Trenčianskom regióne a prevádzkovaní a poskytovaní služieb súvisiacich s nájmom a prevádzkou vodárenskej a kanalizačnej infraštruktúr v Trenčianskom regióne, ktorá bola uzatvorená na 20 rokov
- Stredoslovenská VS, a.s., Banská Bystrica vystupuje ako vlastníci infraštruktúry, ktorej prevádzkou sa zaoberá Stredoslovenská VPS, a.s., Banská Bystrica (kontrolovaná spoločnosťou VEOLIA VODA) na základe zmluvy o nájme vodárenskej a kanalizačnej infraštruktúry a o prevádzkovaní a poskytovaní služieb súvisiacich s nájmom a prevádzkou vodárenskej a kanalizačnej infraštruktúry, ktorá bola uzatvorená na 30 rokov
- Podtatranská VS, a.s., Poprad vystupuje ako vlastníci infraštruktúry, ktorej prevádzkou sa zaoberá Podtatranská VPS, a.s., Poprad (kontrolovaná spoločnosťou VEOLIA VODA) na základe zmluvy o nájme a prevádzkovaní vodovodov a kanalizácií, ktorá bola uzatvorená na 30 rokov.

Tieto tri uzatvorené zmluvy majú charakter nájomných zmlúv, teda za investície do vodárenskej infraštruktúry je zodpovedný vlastníci infraštruktúry a vodárenská prevádzková spoločnosť (resp. strategický partner) vystupuje len ako prevádzkovateľ tejto infraštruktúry zabezpečujúci výrobu pitnej vody, distribúciu a dodávky pitnej vody, odvádzanie a čistenie odpadových vôd a údržbu infraštruktúry.

Vzhľadom na charakter uvedených zmlúv a skutočnosť, že prevádzkové vodárenské spoločnosti neinvestujú do výstavby infraštruktúry, zmluvy uzatvárané na príliš dlhé obdobie môžu mať negatívny dopad na súťaž - prevádzkové vodárenské spoločnosti nie sú pod tlakom možnej výmeny a ich nahradenia inou spoločnosťou.

V prípade ostatných vodárenských spoločností takáto forma konkurencie o trh neprebehla. Tieto vodárenské spoločnosti od doby, kedy vznikli v procese transformácie vodárenstva, vystupujú ako vlastníci aj ako prevádzkovatelia vodárenskej infraštruktúry.

5.2 Konkurencia na trhu (competition in market)

Pod konkurenciou na trhu sa rozumie klasická forma konkurencie, kedy medzi sebou súťažia spoločnosti pôsobiace na rovnakom trhu.

5.2.1 Priame získavanie vody zo zdroja

Určitou formou konkurencie na trhu distribúcie a dodávok pitnej vody je, ak si odberateľ dokáže získavať pitnú vodu priamo zo zdroja, a tak môže obchádzať dodávky vody z vodárenskej spoločnosti. Táto možnosť je však reálna iba pre veľkých odberateľov (napr. priemyselné podniky, poľnohospodárske družstvá), ktoré rozhodnutím, či si zabezpečia dodávky vody sami, alebo prostredníctvom vodárenskej spoločnosti, môžu vytvárať na vodárenskú spoločnosť určitý konkurenčný tlak.

Podľa vyjadrení vodárenských spoločností priamy odber vody je výhodný len v tom prípade, keď vodu nie je potrebné upravovať na pitnú a tak priamy odber vody je nenáročný na úpravu, skladovanie a distribúciu a keď zdroj vody je blízko a netreba budovať dlhé rozvody vody. Tieto skutočnosti sa následne odrazia v nízkych nákladoch na odber vody a v nižšej cene za vodu v porovnaní s cenou pitnej vody, ktorú by subjekty odoberali od vodárenských spoločností.

V SR niektoré subjekty odoberajú vodu priamo zo zdroja, pričom sa nejedná o zdroje vody, ktoré spravujú vodárenské spoločnosti. Ide najmä o veľké priemyselné podniky alebo prevádzky s vysokou spotrebou vody, kde sa odoberaná voda využíva na technologické účely a preto sa nevyžaduje, aby voda bola v zdravotne bezchybnej kvalite. Ide tu teda o odbery tzv. technologickej vody, a nie pitnej vody. Aj tie subjekty, ktoré vodu na technologické účely odoberajú priamo zo zdroja, pitnú vodu odoberajú z verejných vodovodov od vodárenských spoločností.

Nakoľko v SR realizované priame odbery vody sú odbery tzv. technologickej vody, a nie pitnej vody, ktorá má iný účel použitia ako pitná voda, nedajú sa tieto priame odbery vody považovať za priamu konkurenciu vodárenským spoločnostiam pri dodávkach pitnej vody.

5.2.2 Prechod odberateľa od jednej vodárenskej spoločnosti k druhej

Prechod odberateľa od jednej vodárenskej spoločnosti k druhej je teoreticky možný v dvoch formách.

Prvý spôsob, ktorý existuje v niektorých krajinách (napr. Veľká Británia), je možnosť odberateľa vybrať si alternatívneho dodávateľa vody, ktorému je potom garantovaný prístup k sieti obdobne, ako to funguje na trhoch s elektrinou alebo plynom, kedy si odberateľ môže kúpiť plyn alebo elektrinu podľa uváženia a vlastník siete je povinný za poplatok kúpenú elektrinu alebo plyn prepraviť. V SR táto možnosť nie je legislatívne upravená a ani sa nevyužíva.

Druhý spôsob sa týka len tých odberateľov pitnej vody alebo producentov odpadových vôd, ktorí sa nachádzajú na rozhraní území pôsobnosti dvoch vodárenských spoločností. Pre týchto odberateľov/producentov existuje reálna možnosť zmeny vodárenskej spoločnosti (aj bez špeciálnej legislatívnej úpravy prístupu k sieti), nakoľko sa nachádzajú v blízkosti sietí dvoch vodárenských spoločností a môžu zrušiť zmluvu s jednou vodárenskou spoločnosťou a pripojiť sa k sieti druhej vodárenskej spoločnosti a uzatvoriť s ňou zmluvu.

Vodárenské spoločnosti pripustili, že v niektorých prípadoch je takýto prechod odberateľa od jednej vodárenskej spoločnosti k druhej teoreticky možný, aj keď poukázali na skutočnosť, že v mnohých prípadoch by zmena dodávateľa bola spojená s investičnými nákladmi na vybudovanie prípojky. Avšak v praxi sa nevyskytol ani jeden prípad, kedy by odberateľ zmenil vodárenskú spoločnosť, ktorá mu dodáva pitnú vodu alebo odvádza odpadové vody.

Prechody od jednej vodárenskej spoločnosti k druhej sa v dvoch prípadoch uskutočnili pri obciach. V prvom prípade jedno mesto vypovedalo zmluvu s jednou z tu hodnotených vodárenských spoločností a na základe výberového konania si vybralo iného prevádzkovateľa, malú vodárenskú spoločnosť, s ktorou následne uzatvorilo zmluvu. V druhom prípade sa jednalo o čistenie odpadových vôd, kedy kanalizácia jedného mesta bola odpojená od čistiarne odpadových vôd prevádzkovanou jednou z tu hodnotených vodárenských spoločností a pripojená na čistiareň odpadových vôd prevádzkovanú druhou z tu hodnotených vodárenských spoločností. Ďalší takýto podobný prípad je v štádiu rokovaní.

V SR možnosť prechodu odberateľa od jednej vodárenskej spoločnosti k druhej de facto neexistuje. Až na malé výnimky vodárenské spoločnosti a ich odberatelia dodržiavajú územnú pôsobnosť danú transformáciou. Medzi vodárenskými spoločnosťami teda nie je konkurencia realizovaná formou prechodu odberateľov pitnej vody alebo producentov odpadových vôd od jednej vodárenskej spoločnosti k druhej.

5.2.3 Samotné prevádzkovanie vodovodov a kanalizácií obcou

Verejné vodovody a verejné kanalizácie vo väčšine miest a obcí prevádzkujú vodárenské spoločnosti, ale asi v 170 prípadoch si prevádzkovanie verejného vodovodu a/alebo verejnej kanalizácie a čistiarne odpadových vôd zabezpečuje obec

sama prostredníctvom fyzickej alebo právnickej osoby, ktorej bolo v zmysle § 5 zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách udelené živnostenské oprávnenie na prevádzkovanie verejných vodovodov alebo verejných kanalizácií pri splnení požiadaviek na odbornú spôsobilosť. Rozhodovaním obce, či prevádzkovať vodárenskú infraštruktúru samostatne, alebo jej prevádzku zveriť vodárenskej spoločnosti, sa môže vytvárať na vodárenské spoločnosti určitý konkurenčný tlak.

Dôvody, ktoré vedú obce k samostatnému prevádzkovaniu vodárenskej infraštruktúry, sú nižšie ceny vodného a stočného, ktoré môžu dosiahnuť v porovnaní s tým, keby im vodárenskú infraštruktúru prevádzkovala vodárenská spoločnosť.

Obce pristupujú k samostatnému prevádzkovaniu vodárenskej infraštruktúry najmä v prípadoch, ak infraštruktúra je novovybudovaná a tým pádom sú s jej prevádzkovaním spojené nižšie náklady (novovybudované siete majú menší výskyt porúch, netreba pri nich robiť nákladnú údržbu). Obce si tiež samostatne prevádzkujú vodárenskú infraštruktúru, ktorá nie je náročná na náklady v prípadoch, ak v obci existuje dostatočný zdroj vody, využíva sa gravitačný prívod vody bez potreby čerpania, nie je potrebná nákladná úprava vody, rozvody vody sú v dobrej kvalite a celkovo vodárenská infraštruktúra je v pomerne dobrom technickom stave.

Všetky tieto skutočnosti sa premietajú do nižších nákladov spojených s prevádzkou vodovodov a kanalizácií, čo sa následne prejaví v nižších cenách vodného a stočného, keďže ÚRSO stanovuje ceny samostatne pre každú vodárenskú spoločnosť, teda aj pre obce, ak si obce prevádzkujú vodárenskú infraštruktúru samostatne.

Obce majú možnosť ukončiť samostatné prevádzkovanie vodárenskej infraštruktúry a poveriť prevádzkovaním vodárenskú spoločnosť a aj naopak, majú možnosť ukončiť prevádzkovanie ich infraštruktúry vodárenskou spoločnosťou a začať si prevádzkovať vodárenskú infraštruktúru samostatne.

Ak má obec samostatne si prevádzkujúca vodárenskú infraštruktúru záujem využívať služby vodárenskej spoločnosti, tak buď musí s vodárenskou spoločnosťou uzatvoriť zmluvu o prevádzkovaní vodárenskej infraštruktúry, alebo vložiť majetok do majetku vodárenskej spoločnosti výmenou za akcie.

Aby obec, ktorej vodárenskú infraštruktúru prevádzkuje vodárenská spoločnosť, si mohla prevádzkovanie zabezpečovať sama, tak v prípade, že je vlastníkom infraštruktúry, musí vypovedať zmluvu o prevádzkovaní vodárenskej infraštruktúry, alebo ak je obecná vodárenská infraštruktúra majetkom vodárenskej spoločnosti, obec môže tento majetok získať po splnení podmienok zakotvených v stanovách vodárenskej spoločnosti, prípadne si obec musí tento majetok odkúpiť.

Podľa vyjadrení vodárenských spoločností je trendom skôr upúšťanie od samostatného prevádzkovania vodárenskej infraštruktúry obcami a obce postupne poverujú prevádzkovaním svojej infraštruktúry vodárenskej spoločnosti, v územnej pôsobnosti ktorej sa obec nachádza. Je to z toho dôvodu, že obce po čase zisťujú, že prevádzkovanie verejných vodovodov a kanalizácií je zložité a spojené

s množstvom povinností a takisto nemajú dostatok finančných prostriedkov, keď sa zhorší technický stav infraštruktúry a je potrebná jej rekonštrukcia.

Opačný prípad, kedy obec prestala mať záujem využívať služby vodárenskej spoločnosti a začať si prevádzkovať vodárenskú infraštruktúru samostatne, vodárske spoločnosti zaznamenali len jeden.

Počet obcí, ktoré si samy zabezpečujú prevádzkovanie vodárenskej infraštruktúry je síce dosť veľký – približne 170, ale ich podiel na celkovom objeme vyrobenej a dodanej pitnej vode v SR, alebo a na celkovom objeme odvedenej vody v SR, je zanedbateľný, približne 4 %.

Vzhľadom na skutočnosť, že objem vyrobenej a dodanej pitnej vody a odvádzaných odpadových vôd, v prípadoch, ak vodárenskú infraštruktúru prevádzkuje sama obec je minimálny (približne 4 %), ako aj vzhľadom na to, že obce upúšťajú od samostatného prevádzkovania vodárenskej infraštruktúry a poverujú jej prevádzkovaním vodárskej spoločnosti, v územnej pôsobnosti ktorých sa obce nachádzajú, nie je možné dospieť k záveru, že prevádzkovanie vodárenskej infraštruktúry samostatne obcami vytvára na vodárske spoločnosti konkurenčný tlak.

5.3 Súťaž o prevádzkovanie novovybudovanej infraštruktúry

V niektorých obciach ešte nie je vybudovaný verejný vodovod ani verejná kanalizácia. Pitnou vodou z verejných vodovodov je zásobovaných približne 86 % obyvateľov, resp. vodovod nie je vybudovaný v približne 700 sídlach z 2 900. Na verejnú kanalizáciu je napojených približne 58 % obyvateľov, verejná kanalizácia je vybudovaná len v približne 600 obciach.

Verejné vodovody, verejné kanalizácie a čistiarne odpadových vôd sa postupne dobudovávajú. Vodárenskú infraštruktúru môže vybudovať obec, vodárska spoločnosť alebo aj akýkoľvek iný subjekt. Novovybudovanú infraštruktúru musí niekto aj prevádzkovať, o čom rozhoduje stavebník, resp. majiteľ infraštruktúry. Tu sa vytvára určitý priestor pre vznik konkurencie.

V prípade, ak vodárenskú infraštruktúru vybuduje vodárska spoločnosť, stáva sa automaticky aj jej prevádzkovateľom. V prípade, ak infraštruktúru vybuduje obec, môže sa rozhodnúť, či ju bude prevádzkovať samostatne, alebo poverí jej prevádzkovaním vodárenskú spoločnosť, v územnej pôsobnosti ktorej sa nachádza. Prípadne možno uvažovať o tom, že by na trhu vznikla nová vodárska spoločnosť, ktorá by začala prevádzkovať novovybudovanú vodárenskú infraštruktúru.

Z pohľadu vytvárania konkurencie je však problematické, že veľké mestá už vodárenskú infraštruktúru vybudovanú majú a v podstate výstavba nových verejných vodovodov, verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd sa týka len menších obcí s malým počtom trvale žijúcich obyvateľov, teda menej atraktívnych lokalít, kde sa dajú očakávať vysoké investičné náklady a nižšie príjmy.

Napriek tomu, že vodárenská infraštruktúra sa bude budovať v mnohých obciach, vzhľadom na skutočnosť, že sa jedná o menej atraktívne územia, ako aj vzhľadom na vysokú roztrieštenosť týchto území, sa nedá predpokladať, že by na trh vstúpil nový silný subjekt – nová veľká vodárenská spoločnosť, ktorá by sa začala zaoberať prevádzkovaním novovybudovanej infraštruktúry.

Vzhľadom na to, že nemožno reálne predpokladať vznik novej vodárenskej spoločnosti zaoberajúcej sa prevádzkovaním novovybudovanej vodárenskej infraštruktúry, ako aj vzhľadom na skutočnosť, že obce postupne upúšťajú od samostatného prevádzkovania vodárenskej infraštruktúry a poverujú týmto prevádzkovaním vodárenské spoločnosti, v územnej pôsobnosti ktorých sa nachádzajú (viď časť 5.2.3), nie je možné dospieť k záveru, že pri prevádzkovaní novovybudovanej vodárenskej infraštruktúry sa vytvorí konkurenčné prostredie.

6. Záver

Aj napriek tomu, že vo vodárenskom sektore pôsobí množstvo subjektov, nedá sa povedať, že na jednotlivých trhoch v oblasti vodárenstva je rozvinutá konkurencia. Vzhľadom na to, že vodárenské spoločnosti majú lokálny charakter, pôsobia len na určitom vymedzenom území a územia pôsobnosti vodárenských spoločností sa neprekrývajú (ako je to popísané v časti 4) a možnosti konkurencie sú značne obmedzené (ako je to popísané v časti 5), každá z tu hodnotených vodárenských spoločností je spoločnosťou v dominantnom postavení na príslušnom tovarovom a priestorovom trhu, de facto každá z tu hodnotených vodárenských spoločností je lokálnym monopolom. Aj z tohto dôvodu vodárenské spoločnosti podliehajú cenovej regulácii, ktorú vykonáva ÚRSO.

Aj keď v súčasnosti v sektore vodárenstva nefunguje konkurencia, neznamená to, že tento stav sa nezmení - potenciálne, v dlhodobejšom horizonte určitý rozvoj konkurencie vo vodárenskom sektore možný je (ako napr. vo Veľkej Británii).

Skutočnosť, že v sektore sa môže potenciálne rozvinúť konkurencia, treba zohľadňovať už pri súčasných rozhodnutiach, týkajúcich sa vodárenského sektora, a je predovšetkým potrebné neurobiť kroky, ktoré by v budúcnosti konkurenciu obmedzili, prípadne znemožnili.

Napríklad je potrebné dbať, aby prevádzkové zmluvy vodárenských spoločností neboli uzatvárané na neprimerane dlhú dobu, aby sa tak nezamedzovalo konkurencii o trh.

Pri vstupe strategických partnerov do vodárenského sektora je treba zohľadňovať, aby tá istá spoločnosť nezískala kontrolu nad všetkými alebo viacerými vodárenskými spoločnosťami, pretože aj keď sa ich aktivity zatiaľ územne neprekrývajú, stále existuje možnosť konkurencie, napr. aj v hraničných oblastiach (ako je to uvedené v časti 5.2.2), ktorá by nevznikla v prípade rovnakých vlastníkov. A keďže z dlhodobého hľadiska je rozvoj konkurencie medzi vodárenskými spoločnosťami teoreticky možný, nebolo by dobré, keby boli všetky, prípadne väčšina, vodárenských spoločností vlastnených jednou firmou. Rôznych vlastníkov vodárenských spoločností je tiež vhodné mať napr. aj kvôli porovnávaniu

nákladovosti, hospodárnosti, efektívnosti vykonávaných aktivít pri nastavovaní regulácie.

To, že v sektore sa potenciálne môže vytvoriť konkurencia, treba zohľadňovať aj pri zmene, resp. prijímaní nových právnych noriem týkajúcich sa sektora tak, aby sa konkurencia nebrzdila, ale podporovala.